

Пам'ятна дошка - крок у минуле і майбутнє

Урочисте відкриття меморіальної дошки з нагоди 150-річчя заснування чехами Квасилова відбулося 27 травня у центрі селища. Саме вона засвідчує і вшановує пам'ять про перших чехів-поселенців, які зробили вагомий внесок у розвиток Квасилова як культурно-просвітницького, спортивного та промислового центру чехів на Волині (1870-1947).

В історичному заході взяла участь Консул генерального консульства Чеської Республіки у Львові Владімір КАДЛЄЦ, голова Чеської національної ради України Людмила ЧИЖЕВ-СЬКА, міський голова Рівного Олександр ТРЕТЯК, голова Рівненської спілки волинських чехів Тетяна ЛИТВИНА, староста смт Квасилів Віта КИСІЛЬОВА, члени підліткового клубу «Сокол» (керівник Тетяна МАРТИНЮК), начальник управління культури м. Рівне Наталія ЛОЗОВСЬКА, директор Квасилівського будинку культури Микола БОБРИК, мешканці селища.

Варто зазначити, що робота над проектом і встановленням дошки розпочалася торік. При селищній раді було створено відповідну комісію, до якої увійшли Степан Горбатюк, Віта Кисільова, Тетяна Литвина, Валерій Черно-

бривець, Наталія Лекарева, Тетяна Процишина й Анна Лимич. Депутатський корпус Квасилівської селищної ради ухвалив рішення про затвердження проекту меморіальної дошки та встановлення її на фасаді Будинку культури, приміщення якого також має безпосередній стосунок до чеського періоду життя Квасилова.

У своєму виступі Владімір Кадлєц зупинився на історичному періоді перебування тут чехів. Цю ж тему продовжили Людмила Чижевська і Тетяна Литвина.

– Такі заходи й тісна міжнародна співпраця лише слугуватимуть на користь нашої громади і двом країнам. Це спогад про часи, коли чехи потужно розвивали Квасілов (Kvasilov), який тепер є невід'єм-

ною частиною Рівненської територіальної громади. Приємно, що такі поважні гості відвідали урочистості. Дуже дякую Чеському товариству, активним діячам селища, за значний внесок у збереження пам'яті давнього Квасилова, – зазначив міський голова Рівного Олександр ТРЕТЯК.

– Встановлення меморіальної дошки – це символ поєднання наших народів, який спонукатиме до продовження тісних взаємин із Чеською Республікою, – наголосила Тетяна ЛИТВИНА, розповідаючи про історію чеського Квасилова.

Звісно, розповісти коротко про переселення чехів на Волинь у XVIII столітті неможливо. До головного ж зараз можна віднести, що

прибули чехи були умілими господарями, землеробами, активними підприємцями та натхненними учасниками розбудови своїх поселень. Вони не були байдужими до всього новітнього і прогресивного, чим і розвивали та славили наш край. Ініціатором заснування Квасилова був Йозеф Перний, який весною 1869 року створив спілку з Антонієм Странським та Франтішком Райхлом. А згодом, за допомогою Вацлава Земана, Яндури, Шлісіка, Мартінка, Зіха, Коштяла, Олбра купили ці землі у князів польських – братів Радзивілів за 20 000 рублів у сріблі. Із часом до засновників почали долучатися інші чехи, а Квасілов, серед інших чеських поселень на Волині, став одним із найбільших і найвідоміших культурних та промислових центрів.

Зокрема у приміщенні Будинку культури було створено пожежно-спортивне товариство «Сокол», побудовані церква і школа, пошта і бібліотека, друкарня журналу «Глас Волині». Через Квасилів пролягла залізниця. Тут працювали потужні підприємства: ливарно-механічний завод Ярослава та Владіміра Сваровських, пивзавод Йозефа Земана, ливарня Антоніна Пернего, водно-паровий млин, хмелефабрика і виробництво пасків та шпату Антоніна Яндури. Його маєток і пам'ятник йому донині стоїть на

квасилівському чеському кладовищі. А власникам пивзаводів на Волині – Земанам зберігся родинний склеп.

Після мітингу почесні гості покладали квіти до Пам'ятного знака загиблим воїнам-чехам, побували в Петро-Павлівському храмі УПЦ (настоятель о. Петро), в якому молилися квасилівські чехи, та на місцевому чеському кладовищі, де збереглося до тридцяти означених могил чехів. Також відвідали колишню садибу п. Яндури на хмелефабриці, яка була відома на всю тодішню Росію і за кордоном. Нині тут знаходяться склади підприємства «Агросвіт» (директор Ольга Нестерчук). Завітали і на колишній пивзавод п. Земана, де зараз працює підприємство «Еколайн» (керівник Марія Марченко).

На сьогодні історія волинських чехів відома багатьом. Приміром, минулого року й понині її друкує сайт «Я люблю Квасилів» (адміністратор Ірина Нечай). До проведення цього важливого заходу долучилися працівники Квасилівської публічної бібліотеки (директор Оксана Захарчук), репрезентували книжкові видання, присвячені діяльності чеських поселенців в Україні та Квасілові, зокрема книгу «Квасилів: фрагменти історії», яку впорядкувала письменниця Анна Войнарович. Вивчення історії триває. Знаходяться цікаві факти. А головне – Україна, яка свого часу стала рідною домівкою чехам, щиро зацікавлена у спільному вивченні історії та її пам'яті.

Анна ЛИМИЧ